

deVerdieping **Trouw**

www.trouw.nl

Stroomnetten zijn melkkoe voor de overheid

door Guido Goudsmit
2005-04-06

Het moet gek lopen willen Nuon, Essent, Eneco en Delta hun stroomnetten op termijn behouden. Maar hoe de afsplitsing precies vorm krijgt, is afwachten.

Het spant erom of het licht in Nederland blijft branden. Met deze waarschuwing maken de stroombedrijven Nuon, Essent, Eneco en Delta stemming om te voorkomen dat zij straks -zoals het wetsontwerp van minister van economische zaken Brinkhorst wil- hun elektriciteitsnetten kwijtraken. Nederland verspeelt de zeggenschap over zijn stroomvoorziening, is het argument, „omdat we zonder netten op termijn 'hapklare brokken' voor grote buitenlandse concerns worden”.

Nu het wetsontwerp bij de Raad van State ligt, is er een 'bezinningsperiode' aangebroken, zegt Essent. Het chagrijn bij de stroomconcerns is onverminderd groot. Het lobbywerk gaat echter 'onvermoeibaar' door. Aandeelhouders van provincies en gemeenten kunnen het tij misschien keren. Kleine kans, want de meeste lagere overheden willen al heel lang van hun energiebedrijven af: stroom is een riskante business waarop provinciale bestuurders geen kijk hebben.

Hoe de splitsing precies wordt uitgevoerd, moet blijken. „We hebben nauwelijks ervaring met dit soort interventies”, erkent Elbert Dijkgraaf van het Instituut voor Concurrentie en Regulering van de Erasmus Universiteit Rotterdam. „Maar het is onzin te doen alsof de Nederlandse stroomvoorziening op omvallen staat.”

Het idee van Brinkhorst dat splitsing tot onafhankelijk beheer van de distributienetten leidt, en daardoor tot eerlijkere concurrentie, is volgens de econoom goed onderbouwd. „Dat Nuon-topman Van Halderen woedend is, is logisch. Hij ziet zijn bedrijf in waarde dalen; maar met of zonder netten, worden kleine spelers vanzelf hapklare brokken. Dat volgt uit de Europese elektriciteitsrichtlijn van 1998: toen is tot liberalisering van de energiemarkt besloten.”

In het licht van de Europese verhoudingen is het juist verstandig de netten af te splitsen en ze in publieke handen te houden, vindt Dijkgraaf. Europese regels verplichten niet tot splitsing. De stroombedrijven stellen dat kapitaalkrachtige buitenlandse partijen als EdF en RWE in Nederland in het voordeel zijn, omdat ze zelf op hun thuismarkt wel netten exploiteren. Dijkgraaf: „Dat zal voor de Nederlandse consument niets uitmaken. Door splitsing kan je marktconcentratie juist afwenden: hoe beter immers de vrije toegang tot de stroomkabels is gewaarborgd, hoe moeilijker misbruik van marktmacht en hoe lager de tarieven.”

Dijkgraaf wijst erop dat uiteindelijk niet de splitsing als zodanig, maar de privatisering van de stroombedrijven overnames mogelijk maakt. Aandeelhouders, de lagere overheden, worden niet gedwongen hun aandelen in Nuon of Essent te verzeilveren. De miljarden lonken echter. De Rotterdamse econoom vermoedt dat het aantal potentiële kopers zal stijgen, als de Nederlandse energiebedrijven zonder netten op de markt komen. „De angst dat de overnameprijs door de splitsing daalt, is voorbarig.”

Een ander verhaal zijn de netten zelf. Brinkhorst rekent erop dat de netten na 2008 'vervreemd' worden aan bijvoorbeeld nationaal netbeheerder Tennet. Een particuliere koper is uitgesloten. „Brinkhorst heeft wel wat lijnen geschetst voor de toekomst van de netten, maar hij wacht de marktontwikkelingen af”, aldus Dijkgraaf. De onderzoeker acht het mogelijk dat de lagere overheden de netwerken als 'mooie melkkoe' in hun bezit houden. „Netten zijn anders dan het productiebedrijf risicoloos.”

Empirisch onderzoek naar 'splitsing' is dungezaaid, beaamt Dijkgraaf. Hij memoreert de Britse stroommarkt,

waar bedrijven die zijn gesplitst, concurreren met bedrijven die zijn geïntegreerd. „Het aantal faillissementen is daar niet toegenomen.”

Het argument dat splitsing de consument op kosten jaagt, verwerpt Dijkgraaf. „Die kosten vallen mee. Nederlandse stroombedrijven zijn al vergaand gesplitst. Het is echt niet zo ingewikkeld als de ontvlechting van telefoon en post indertijd bij KPN.”